

กลยุทธ์เครือข่ายยุติธรรมชุมชนเพื่อป้องกันอาชญากรรมพื้นที่ตำบลบ้านเสด็จ  
อำเภอเคียนซา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

The Community Justice Strategies for Crime Protection at  
Bansadet Sub-district, Kiansa District, Surat Thani Province

อัศกร ไชยพงษ์\*

ศุภักษรญา วีระกุล

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

\* e-mail: akkakorn1965@windowslive.com

Akkakorn Chaiyapong

Supatchaya Weerakul

Faculty of Law, Suratthani Rajabhat University

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาวิธีการดำเนินการของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม (2) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการร่วมมือต่อการดำเนินงานของเครือข่ายยุติธรรมชุมชน และ (3) กำหนดกลยุทธ์ของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม รูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมผสาน ได้แก่ วิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มย่อยและการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการเก็บแบบสอบถาม ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 ท่าน เครือข่ายยุติธรรมชุมชน 6 ท่าน สมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง 200 ท่าน กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนา ค่าความถี่และค่าร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า (1) การดำเนินการของเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ประกอบด้วยด้านความรู้ความเข้าใจ ส่งเสริมให้คนในชุมชนได้ร่วมมือกันในการแก้ปัญหา มีหลักการในการป้องกันอาชญากรรม มีบทบาทในการเฝ้าระวังอาชญากรรม ร่วมกันคิดแก้ไขปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (2) การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม พบว่า มีความร่วมมือเป็นอย่างดี ได้มีการร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการป้องกันอาชญากรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ยังพบปัญหาอยู่บ้างกับบางหน่วยงาน และ (3) กลยุทธ์เครือข่ายยุติธรรมชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมต้องปรับเปลี่ยนวิธีคิด ปรับกลยุทธ์ทางด้านกฎหมาย ส่งเสริมงบประมาณ พัฒนาความรู้ ความสามารถ ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการจัดอบรมให้มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบ กฎหมาย การมีสายตรวจร่วมกัน การลงพื้นที่เพื่อรับฟังปัญหาของชุมชนและมีคู่มือแผนปฏิบัติการในการป้องกันอาชญากรรมอย่างชัดเจน

คำสำคัญ: กลยุทธ์ เครือข่ายยุติธรรมชุมชน อาชญากรรม

## Abstract

This research aims to examine the operation of community's justice network in preventing crime, investigate collaboration in community's justice network, and determine the strategy of community's justice network to prevent crime. The research applied mixed methods design, including qualitative research, in-depth interview, focus group, and quantitative research. The data were collected using questionnaire. Population and samples include 9 experts, 6 community's justice network staffs, members of community's justice network, and relevant officers, accounted 200 person's altogether. The samples were specifically selected. Research tools include in-depth interview and questionnaire. Data analysis were conducted using descriptive statistics, frequency, and percentage. The results revealed that: (1) the operation of community's justice network consists of understanding, encouraging community members to collectively solve the problems, having crime prevention principle, having surveillance role, collectively thinking about solutions and sharing opinions. (2) Participation in preventing crime: It was found that they have good cooperation. They work with officers and related agencies to prevent crime. However, there are some problems with certain agencies and (3) strategy of community's justice network for preventing crime must be adapted regarding its ideas and legal strategy. It requires budget support, personnel development, and support from relevant agencies. Furthermore, there should be training about legal regulations, assigning patrol officers to reach out and listen to the community's problems. There should be clear operation plan for preventing crime.

**Keywords:** Strategy, Community's Justice Network, Crime

## บทนำ

ในคริสต์ศตวรรษที่ 1970 เป็นทศวรรษแห่งการเปลี่ยนแปลงวิธีคิดด้านการปฏิบัติต่อเหยื่ออาชญากรรม ผู้กระทำความผิดซึ่งนับว่าเป็นช่วงเวลาแห่งการเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงของระบบยุติธรรมของสังคมโลก ซึ่งจากกล่าวได้ว่า แนวคิดของยุติธรรมกระแสหลักเน้นการลงโทษ (Punitive Justice) เพื่อยับยั้งผู้กระทำความผิด ป้องกันสังคมและเพื่อแก้แค้นทดแทนโดยตรงต่ออาชญากรรม ต่อมากระแสการเคลื่อนไหวในสังคมโลกปรับเปลี่ยนวิธีคิดของกระบวนการยุติธรรมกระแสหลักเพียงรูปแบบเดียวมาสู่การใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือกหรือการยุติข้อพิพาทในทางอาญาบางประเภทด้วยวิธีการที่นำไปสู่ความสันติสุขในสังคมให้เกิดขึ้นอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งรู้จักกันในนามของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่ขับเคลื่อนจากสังคมโลกไปยังประเทศต่าง ๆ ตลอดถึงประเทศไทยซึ่งแนวคิดของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ดังกล่าวจะเน้นการเรียกร้องให้ผู้กระทำความผิดชดเชยค่าเสียหาย แก่ไข่ฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและให้ผู้กระทำความผิดชดเชยเชิงสัญลักษณ์แก่สังคมด้วยการทำงาน (Uea-amnoey, 2013) อันเป็นกระบวนการทัศน์ของกระบวนการยุติธรรมดั้งเดิม นอกจากแนวคิดยุติธรรมเชิงสมานฉันท์แล้วในห้วงเวลา

ดังกล่าวได้มีแนวคิดยุติธรรมชุมชน (Community Justice) ซึ่งเป็นแนวคิดที่มองว่า อาชญากรรมเป็นปัญหาสังคมที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนซึ่งหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทุกหน่วยควรให้ความสำคัญกับการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนเป็นหลัก (Kurki, 2000) แนวคิดยุติธรรมชุมชนเชื่อว่า อาชญากรรมมิใช่เป็นเพียงเรื่องทั่วไปหรือเป็นคดีความที่ต้องดำเนินการไปตามกระบวนการเท่านั้น แต่อาชญากรรมเป็นปัญหาสังคมที่มีผลกระทบต่อชีวิตผู้คนในชุมชน ดังนั้นแทนที่จะให้ความสำคัญกับการจับกุม การฟ้องร้องดำเนินคดีการลงโทษและการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมภายหลังการเกิดอาชญากรรม ควรหันกลับมาเน้นการแสวงหาวิธีการป้องกันอาชญากรรมซึ่งเป็นการสร้างชุมชนขึ้นมาจากกิจกรรมและทักษะของประชาชนผ่านครอบครัว โรงเรียนและเพื่อนบ้าน (Kurki, 2000) สำหรับประเทศไทย พบว่า มีการใช้หลักชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมมาตั้งแต่สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (Kamprasert, 1983) ลักษณะการดำเนินงานของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนเป็นการดำเนินเครือข่ายโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีความสนใจสามารถร่วมกับกระทรวงยุติธรรมในการดำเนินกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์ โดยกระทรวงยุติธรรมได้สนับสนุนและดำเนินการในทุกวิถีทางที่จะนำภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ การดำเนินการดังกล่าวข้างต้นส่งผลให้

เกิด “ศูนย์ยุติธรรมชุมชน” ขึ้นมากมายและมีการดำเนินการในลักษณะจังหวัดนำร่องพัฒนาระบบงานยุติธรรมชุมชน โดยทดลองดำเนินการในพื้นที่ 17 จังหวัด 36 ชุมชนที่มีศักยภาพมีความพร้อมและทุนทางสังคมอยู่แล้วมาเป็นจังหวัดนำร่อง บทบาทของเครือข่ายยุติธรรมชุมชน เช่น การเสริมสร้างความยุติธรรม ความเป็นธรรม และความสงบสุขในชุมชน การช่วยเหลือดูแลให้คำแนะนำและแก้ปัญหาในเบื้องต้นกับผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพ หรือต้องการคำแนะนำเบื้องต้นทางด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น

ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นควบคู่กับสังคมมนุษย์ตั้งแต่โบราณจวบจนปัจจุบันและเป็นปัญหาหนึ่งที่เป็นบทบาทของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนที่จะทำหน้าที่ป้องกันอาชญากรรมและเป็นที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก เพราะเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน มีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ มีผลกระทบต่อความสงบสุขต่อเศรษฐกิจ สังคม ทำลายความสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดในภาคใต้ตอนบนและมีประชากรหนาแน่นอันดับ 64 ของประเทศ ประชากรมีทั้งคนพื้นที่และคนต่างถิ่นรวมถึงประชากรแฝง เนื่องจากมีพื้นที่เกษตรและมีโรงงานอุตสาหกรรมส่งผลให้มีอัตราการขยายตัวของประชากร เศรษฐกิจและสังคมเพิ่มมากขึ้นและทำให้ปัญหาอาชญากรรมเพิ่มมากขึ้นด้วย จากสถิติจำนวนอาชญากรรมของสถานีตำรวจภูธร จังหวัดสุราษฎร์ธานีในระหว่างปีงบประมาณ 2555-2557 จำนวนอาชญากรรมรวมทั้งสิ้น 46,756 คดี โดยคดีที่เกิดขึ้นสูงสุดในปี 2555-2557 เป็นคดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย ดังนี้ ปี 2555 จำนวน 11,890 คดี ปี 2556 มี 11,073 คดี และปี 2557 มี 13,554 คดี ตามลำดับ แต่ในขณะเดียวกันคดีอื่น ๆ ก็เกิดขึ้นเช่นเดียวกัน เช่น คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ คดีชิงทรัพย์ และเพศ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีการขยายตัวของอาชญากรรมมากเพราะตำบลบ้านเสด็จ อำเภอกะเนียง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นพื้นที่ราบ มีภูเขากระจัดกระจายอยู่ทั่วไป เหมาะแก่การทำสวนยางพารา กาแฟและปาล์ม น้ำมัน มีประชากรประมาณ 5,000 ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่มาจากต่างท้องถิ่น ทั้งนครศรีธรรมราช พัทลุงและแรงงานต่างด้าว ทำให้มีปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนในท้องถิ่นที่เกิดขึ้นบ่อย ประกอบกับตำบลบ้านเสด็จมีอาณาเขตติดต่อกับท้องถิ่นอื่น จึงมีการใช้พื้นที่ตำบลบ้านเสด็จเป็นทางผ่านไปยังพื้นที่อื่น ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวมีเครือข่ายยุติธรรมชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม แต่ปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ตำบลบ้านเสด็จก็ยังมีให้เห็นอยู่

## วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการดำเนินการของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนตำบลบ้านเสด็จในการป้องกันอาชญากรรม
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชน เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการร่วมมือต่อการดำเนินงานของเครือข่ายยุติธรรมชุมชน
3. เพื่อกำหนดกลยุทธ์ของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนตำบลบ้านเสด็จในการป้องกันอาชญากรรม

## วิธีการวิจัย

1. รูปแบบและประเภทของการวิจัย
  - 1.1 วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มย่อยและการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการเก็บแบบสอบถาม
  - 1.2 ประเภทของข้อมูล
    - ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มย่อยและการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง
    - ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ข้อมูลจากเอกสาร ประกอบด้วย งานวิจัย ตำรา หนังสือ บทความวิชาการและบทความวิจัย
  2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
    - 2.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มย่อย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 ท่าน และเครือข่ายยุติธรรมชุมชน 6 ท่าน
    - 2.2 การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีการเก็บแบบสอบถาม ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย สมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชน จำนวน 100 คน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวน 100 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างซึ่งคำนึงถึงหลักความเป็นตัวแทนของประชากรด้วยการใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น ซึ่งเป็นการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่แต่ละหน่วยประชากรมีโอกาสถูกเลือกไม่เท่ากันโดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง
3. เครื่องมือในการวิจัย

- 3.1 การวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่สร้างขึ้นประกอบด้วย 3 ส่วน คือ (1) ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูล (2) การดำเนินการของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนตำบลบ้านเสด็จในการป้องกันอาชญากรรม และ (3) ข้อเสนอแนะให้ค้นหากลยุทธ์ของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนตำบลบ้านเสด็จในการป้องกันอาชญากรรม

ส่วนการสนทนากลุ่มย่อยนั้น ประเด็นคำถามครอบคลุมถึง วัตถุประสงค์ในการวิจัย

3.2 การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ชุด ได้แก่ (ชุดที่ 1) สำหรับสมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ (1) ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูล (2) การดำเนินการของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนตำบลบ้านเสด็จและ (3) ข้อเสนอแนะให้ค้นหากลยุทธ์ของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนตำบลบ้านเสด็จในการป้องกันอาชญากรรม (ชุดที่ 2) สำหรับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ตำรวจ ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ (1) ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูล (2) การดำเนินการของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนตำบลบ้านเสด็จ (3) ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชน และ (4) ข้อเสนอแนะให้ค้นหากลยุทธ์ของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนตำบลบ้านเสด็จในการป้องกันอาชญากรรม

4. การสร้างและการวัดคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้ (1) ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มย่อยและแบบสอบถาม (2) สร้างและพัฒนาแบบสอบถาม (3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นส่งให้ผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องวิเคราะห์และตรวจสอบเนื้อหา หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม (4) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 ชุด (5) นำแบบสอบถามที่ได้จากการทดลองใช้วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตามมาตรฐานประเมินค่าด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) และ (6) เมื่อแบบสอบถามมีคุณภาพตามหลักวิชาการจึงนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ (1) การวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนา และ (2) การวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่และค่าร้อยละ

## ผลการวิจัย

### 1. ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

1.1 การดำเนินการของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม ส่งเสริมให้คนในชุมชนได้ร่วมมือกันในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยใช้วิธีการไกล่เกลี่ย ตลอดจนเครือข่ายยุติธรรมชุมชนต้องมีหลักการในการป้องกันอาชญากรรม กล่าวคือ คนในชุมชนจะต้องใช้หลักการมีส่วนร่วมในลักษณะเป็นพันธมิตรกันและลักษณะ

เป็นหุ้นส่วนกันเพื่อดูแลสังคมให้ปลอดภัย ชุมชนต้องเป็นผู้ที่หยิบยกปัญหาขึ้นมาว่า ปัญหาอะไรในชุมชนที่ต้องการป้องกัน เช่น ปัญหายาเสพติด ดังนั้นการดำเนินงานของยุติธรรมชุมชนจึงต้องยึดหลักการมีส่วนร่วมและทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- ด้านบทบาทของเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ในการป้องกันอาชญากรรมต้องมีบทบาท คือ การดูแลเฝ้าระวังอาชญากรรมเพราะแต่ละชุมชนมีวิธีการที่หลากหลาย มีคุณลักษณะที่แตกต่างกันไป มีการแลกเปลี่ยนความรู้กัน ในระหว่างเครือข่ายเพื่อจะได้มีวิธีการป้องกันที่หลากหลาย

- ด้านปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน เครือข่ายยุติธรรมชุมชน คนในชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องระบบกลไก การดำเนินงานขาดระบบกฎหมายที่รองรับอำนาจของชุมชน นโยบายการสนับสนุนจากภาครัฐยังไม่มีความต่อเนื่องและสม่ำเสมอ การจัดสรรงบประมาณไม่มีการจัดสรรให้ชุมชน เพราะปัญหาดังกล่าว ยังขาดกฎหมาย พระราชบัญญัติรองรับอำนาจหน้าที่ เนื่องจากกฎหมายหรือพระราชบัญญัติว่าด้วยยุติธรรมชุมชนยังอยู่ในขั้นตอนการเสนอร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยยุติธรรมชุมชน รวมทั้งเกิดความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ระหว่างอาสาสมัครเครือข่ายยุติธรรมชุมชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยเฉพาะการปกปิดข้อเท็จจริง

นอกจากนั้นการดำเนินการของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมได้มีการร่วมมือกันระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจในการตั้งด่านเพื่อป้องกันอาชญากรรมในท้องที่ รวมถึงมีการตรวจตราโดยการจัดเวรยามชุมชนร่วมมือกับตำรวจบ้านเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชนและเมื่อมีความผิดเล็กน้อย เช่น ขโมยยางพาราจะให้เครือข่ายยุติธรรมชุมชนและผู้นำท้องที่ เช่น กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ร่วมเจรจาและมีการชดเชยค่าเสียหายให้กับผู้เสียหายเพื่อให้คู่กรณียุติความขัดแย้งกัน

1.2 การมีส่วนร่วมของชุมชน เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานในการป้องกันอาชญากรรม เห็นว่า ชุมชนได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีและได้มีการร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการป้องกันอาชญากรรมและหน่วยงานของกระทรวงยุติธรรม คือ ยุติธรรมจังหวัด ส่วนกับหน่วยงานอื่น ๆ นอกจากตำรวจและกรมการปกครองแล้วยังไม่ได้มีความร่วมมือกัน รวมถึงการร่วมมือกับหน่วยงานอื่นนั้นยังขาดการประสานงานติดต่อกันเท่าที่ควร

1.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกลยุทธ์เครือข่ายยุติธรรมชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม

- กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชน ในชุมชน กระทรวงยุติธรรมควรปรับเปลี่ยนแนวทางในการ



ทำงานโดยเน้นการลงพื้นที่จริงร่วมกับชุมชนเพื่อให้ประชาชนซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากอาชญากรรม ได้มีส่วนร่วมในการป้องกันและการควบคุมอาชญากรรม ลดความขัดแย้ง รวมถึงการช่วยเหลือเยียวยาเหยื่ออาชญากรรมและช่วยกันสร้างจิตสำนึกในสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดอันเป็นการคืนคนดีสู่สังคมโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุด เนื่องจากชุมชนแต่ละชุมชนมีการแก้ปัญหาอาชญากรรมที่ต่างกัน

- ด้านกฎหมาย การดำเนินงานของยุติธรรมชุมชนเป็นการร่วมมือกันระหว่างสมาชิกในชุมชนเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาการกระทำความผิดทางอาญาและเสริมสร้างความสมานฉันท์ในชุมชน โดยมุ่งเน้นการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดและแก้ไข บำบัด พื้นฟูผู้กระทำความผิดหรือผู้พ้นโทษให้อยู่ร่วมในสังคมได้และไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำ โดยหากต้องการให้การดำเนินการดังกล่าวประสบความสำเร็จจำเป็นต้องมีกฎหมายกำหนดกรอบแนวทางการทำงานที่ชัดเจนและต้องได้รับความร่วมมือจากสมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชนและสมาชิกในชุมชนด้วย

กฎหมายยุติธรรมชุมชนที่จะเกิดขึ้นจึงควรกำหนดให้มีการจัดตั้งศูนย์ยุติธรรมชุมชนขึ้นทุกชุมชนและกำหนดให้มีคณะกรรมการยุติธรรมชุมชน โดยกำหนดที่มาและอำนาจที่ชัดเจน ทั้งแนวทางและรูปแบบในการไกล่เกลี่ยลักษณะของการกระทำที่สามารถนำเข้าสู่กระบวนการระงับข้อพิพาทโดยคณะกรรมการยุติธรรมชุมชน แนวทางเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดและแนวทางแก้ไข บำบัด พื้นฟูผู้กระทำความผิดด้วย โดยต้องมีความยืดหยุ่นและสามารถระงับข้อพิพาทให้จบลงได้ในชุมชนโดยไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก โดยให้รัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานอัยการ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดเข้ามามีบทบาทในการควบคุมการดำเนินงานและให้คำปรึกษาดูแลและกำกับดูแล แต่ไม่ควรให้ภาครัฐเข้าไปดำเนินการเอง

ในส่วนของคณะกรรมการยุติธรรมชุมชนก็ควรเป็นสมาชิกในชุมชนเป็นหลักและต้องให้มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ทางด้านกฎหมาย เข้าใจกระบวนการยุติธรรม เข้าใจสิทธิ เสรีภาพตามกฎหมาย มาร่วมในการไกล่เกลี่ย ระงับข้อพิพาทและจัดการความขัดแย้งในชุมชนบนพื้นฐานความชอบด้วยกฎหมาย

- ด้านงบประมาณ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนสำคัญในการจัดสรรงบประมาณเพื่อให้ชุมชนสงบสุขตามความต้องการของประชาชน รัฐควรจัดสรรงบประมาณ

ในกิจกรรมการสร้างพลังชุมชนให้กับชุมชน รวมถึงกิจกรรมหมู่บ้านไม่ควรใช้งบประมาณของรัฐบาลซึ่งอาจมาจากชุมชนร่วมมือร่วมใจกันบริจาคหรือชุมชนร่วมกันหาวิธีการดูแลชุมชนเอง

- ด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ต้องมีการถ่ายทอดความรู้ สร้างองค์ความรู้ เน้นด้านการป้องกันอาชญากรรมโดยเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ทั้งนี้ต้องกำหนดหลักสูตรต่าง ๆ พัฒนามาเป็นระบบ แต่การพัฒนาความรู้ดังกล่าวนี้จะต้องขึ้นอยู่กับเครือข่ายยุติธรรมชุมชนด้วยและเห็นว่าควรจัดทำคู่มือยุติธรรมชุมชน มีการศึกษาดูงานชุมชนที่ประสบความสำเร็จ ควรทำงานอย่างบูรณาการกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ อีกทั้งต้องประสานกับหน่วยงานอื่น ๆ เป็นต้น

- ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การประสานกับหน่วยงานอื่น ๆ ต้องมีหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบและต้องให้หน่วยงานอื่นบูรณาการร่วมกันด้วย มีกระทรวงมหาดไทยหรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักในการปราบปรามและกระทรวงยุติธรรมเป็นหน่วยงานเสริมและเครือข่ายยุติธรรมชุมชน คือ คนในพื้นที่ในหมู่บ้านต้องดูแลภารกิจหน้าที่ซึ่งกันและกัน ต้องให้ระดับส่วนกลางหน่วยงานในระดับกระทรวงต้องจับมือร่วมกันบูรณาการร่วมกันเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชน

## 2. ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

### 2.1 การดำเนินงานของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม

การดำเนินงานของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}=3.95$ ,  $S.D.=0.52$ ) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 5 ข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรกดังนี้ เมื่อเกิดคดีขึ้นชุมชนจะต้องร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ปัญหาและแลกเปลี่ยนความเห็น ( $\bar{X}=4.56$ ,  $S.D.=0.70$ ) รองลงมา คือ เมื่อมีคดีเกิดขึ้นเป็นหน้าที่ของชุมชนในการแจ้งความให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบ ( $\bar{X}=4.45$ ,  $S.D.=0.75$ ) และเครือข่ายยุติธรรมชุมชนจะต้องแจ้งข่าวให้ตำรวจทราบร่องรอยของคันร้าย ( $\bar{X}=4.45$ ,  $S.D.=0.75$ )

การดำเนินงานของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมของสมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}=3.95$ ,  $S.D.=0.52$ ) เมื่อพิจารณาแต่ละข้อปรากฏว่าอยู่ในระดับมากที่สุดเพียงข้อเดียว คือ เครือข่ายยุติธรรมชุมชนควร

ได้รับการพัฒนาความรู้ องค์ความรู้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ( $\bar{X}=4.56$ ,  $S.D.=.65$ ) รองลงมา คือ เมื่อเกิดคดีขึ้นชุมชนจะต้องร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ปัญหาและแลกเปลี่ยนความเห็น รัฐควรจัดสรรงบประมาณให้กับเครือข่ายยุติธรรมโดยตรง ( $\bar{X}=4.15$ ,  $S.D.=.77$ ) และเครือข่ายยุติธรรมชุมชนจะต้องแจ้งข่าวให้ตำรวจทราบ ร่องรอยของคนร้าย ( $\bar{X}=4.14$ ,  $S.D.=.72$ )

## 2.2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการค้นหากลยุทธ์ในการป้องกันอาชญากรรม

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการค้นหากลยุทธ์ในการป้องกันอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง พบว่า กลยุทธ์ในการป้องกันอาชญากรรมที่กลุ่มตัวอย่างเสนอแนะ 3 อันดับแรก ได้แก่ การจัดอบรมเครือข่ายยุติธรรมชุมชนให้มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบกฎหมายให้มากขึ้น เสนอความคิดเห็น ร้อยละ 77.00 รองลงมา คือ การให้มีสายตรวจร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับเครือข่ายยุติธรรมชุมชน เสนอความคิดเห็น ร้อยละ 65.00 และเครือข่ายยุติธรรมชุมชนเน้นการลงพื้นที่เพื่อรับฟังปัญหาของชุมชน เสนอความคิดเห็น ร้อยละ 64.00 ส่วนกลยุทธ์ที่ไม่เสนอแนะ 3 อันดับแรก ได้แก่ กำหนดเวลาเข้าออกในหมู่บ้านให้เป็นเวลา ไม่เสนอความเห็นร้อยละ 70.00 รองลงมา คือ การตั้งด่านตรวจประจำหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน ไม่เสนอความเห็น ร้อยละ 68.00 และในเครือข่ายยุติธรรมชุมชนให้มีวิทยุสื่อสารประจำพร้อมกับดำเนินการอบรมการใช้วิทยุสื่อสาร ไม่เสนอความเห็น ร้อยละ 63.00

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการค้นหากลยุทธ์ในการป้องกันอาชญากรรมของสมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชน พบว่า กลยุทธ์ในการป้องกันอาชญากรรมที่กลุ่มตัวอย่างเสนอแนะ 3 อันดับแรก ได้แก่ การจัดอบรมเครือข่ายยุติธรรมชุมชนให้มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบกฎหมายให้มากขึ้น เสนอความคิดเห็นร้อยละ 65.00 เครือข่ายยุติธรรมชุมชนควรมีการเผยแพร่กฎ ระเบียบกฎหมายให้ชุมชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง เสนอความคิดเห็น ร้อยละ 57.00 และเครือข่ายยุติธรรมชุมชนมีคู่มือแผนปฏิบัติการในการป้องกันอาชญากรรมอย่างชัดเจน เสนอความคิดเห็น ร้อยละ 57.00 ส่วนกลยุทธ์ที่ไม่เสนอแนะ 3 อันดับแรก ได้แก่ กำหนดเวลาเข้าออกในหมู่บ้านให้เป็นเวลา ไม่เสนอความเห็น ร้อยละ 86 ให้มีเวรยามภายในหมู่บ้านตลอดทั้งกลางวันและกลางคืน เครือข่ายยุติธรรมชุมชน ไม่เสนอความเห็น ร้อยละ 78 และเครือข่ายยุติธรรมชุมชนมีสิทธิในการจับกุมคนร้ายส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจในบางคดีเท่านั้น ไม่เสนอความเห็น ร้อยละ 71

## อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผลการวิจัยในประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชน เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานในการป้องกันอาชญากรรมและกลยุทธ์เครือข่ายยุติธรรมชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม

การมีส่วนร่วมของชุมชน เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานในการป้องกันอาชญากรรม พบว่า ชุมชนได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เช่น เมื่อเกิดเหตุอาชญากรรมในชุมชน ชาวบ้านช่วยกันแจ้งเหตุให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบเพื่อดำเนินการแก้ไข ชุมชนมีการตั้งด่านเข้าออกภายในหมู่บ้านโดยผลัดเวรในการดูแล รวมถึงเมื่อมีอาชญากรรมเกิดขึ้นในชุมชน มีการประชุมเบื้องต้นในชุมชนเพื่อหาแนวทางแก้ไข ตลอดจนการร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการป้องกันอาชญากรรม นอกจากนี้ เครือข่ายยุติธรรมชุมชนยังให้ความร่วมมือกับยุติธรรมจังหวัดเป็นอย่างดีในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร นโยบายของกระทรวงยุติธรรม รวมถึงการตื่นตัวเพิ่มพูนความรู้ให้แก่สมาชิกซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการเสริมพลังและการมีส่วนร่วมของชุมชนซึ่งทฤษฎีนี้มีสมมติฐานที่ว่า การที่ชุมชนร่วมกันมีส่วนในการป้องกันอาชญากรรมและแสดงความพยายามฟื้นฟูสภาพที่ตีระหว่างเพื่อนบ้านของตนั้นจะช่วยลดอาชญากรรมและความรู้สึกหวาดกลัวอาชญากรรมได้โดยตรง รวมทั้งเพิ่มปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการควบคุมสังคมทางอ้อมได้ ดังนั้นหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของการเสริมพลังชุมชนจึงควรทำงานกับกลุ่มผู้พักอาศัยและชุมชนในการแก้ปัญหาที่รับผิดชอบกับอาชญากรรม เพราะในทางปฏิบัติหากผู้ปฏิบัติไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทชุมชนจะเป็นการยากที่จะสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนขึ้นมาเพราะประชาชนทั่วไปมักจะมีโอกาสน้อยมากที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือดำเนินการ ซึ่งตำรวจชุมชนและอัยการส่วนใหญ่ มักจะใช้ชุมชนเป็นหูเป็นตา เป็นสัญลักษณ์ของผู้ให้การสนับสนุนหรือเพื่อหาเงินทุนสนับสนุนเท่านั้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Janchai (2010) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งกลุ่มประชากรเห็นด้วยกับการเข้าไปมีส่วนร่วมในทำงานของเครือข่ายยุติธรรมชุมชน โดยที่ประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการก่อตั้งศูนย์ยุติธรรมชุมชน ประชาชนมีโอกาสในการนำเสนอความต้องการกิจกรรมโครงการที่ชุมชนต้องการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาชุมชนมากที่สุดแต่ประชาชนในชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมใกล้เคียงมีความรู้ในด้านกฎหมายไม่ชัดเจนและสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thongphithak (2001) พบว่า

รูปแบบการระดมการมีส่วนร่วม กรณีศึกษา สถานีตำรวจนครบาลโชคชัย เป็นรูปแบบในด้านบวก ได้แก่ การสมัครใจเข้าร่วมในการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างจิตสำนึกในการที่จะร่วมกันในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของชุมชน เป็นเป้าหมายของผู้ระดมการมีส่วนร่วม (ตำรวจ) ร่วมให้ข้อมูลข่าวสาร การตัดสินใจและกำหนดนโยบาย เป้าหมายของผู้ระดมการมีส่วนร่วม (ประชาชน/ชุมชน) มีเป้าหมายลำดับแรก คือ ร่วมแนวคิดเป็นแนวคิดที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อแก้ไขปัญหาให้กับชุมชนของตนเองและลำดับต่อมาร่วมในตัวบุคคล กลุ่มประชาชนที่เป็นเป้าหมายมีการรวมตัวกันอย่างเข้มแข็งแล้วทำให้ขั้นตอนการระดมการมีส่วนร่วมทำให้รวดเร็วขึ้น ระดับการระดมการมีส่วนร่วมในระดับติดตามประเมินผลมีจำนวนน้อย กลุ่มแกนนำในการระดมการมีส่วนร่วม ได้แก่ ประธานชุมชน คณะกรรมการชุมชน/หมู่บ้าน และคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ ระดับหมู่บ้าน คณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจระดับสถานีตำรวจ การระดมการมีส่วนร่วมจะต้องเริ่มในส่วนที่เป็นแกนนำของกลุ่มหรือชุมชนก่อนแล้วจึงขยายไปยังประชาชนทั่วไป ส่วนบทบาทและสถานภาพของผู้ระดมระดับสูงมีผลต่อการระดมการมีส่วนร่วมทำให้เกิดการยอมรับได้ง่ายเกิดความเชื่อมั่น คณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจระดับสถานีตำรวจเป็นกิจกรรมมีเป้าหมายสูงในระดับกำหนดนโยบายระดับทางวิชาการสูงสามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรมและยังสามารถสนับสนุนความพร้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการระดมการมีส่วนร่วมจากประชาชนส่วนอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกลยุทธ์เครือข่ายยุติธรรมชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม มีกลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน กฎหมาย งบประมาณการพัฒนาความรู้ ความสามารถ เครือข่ายยุติธรรมชุมชน การสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการจัดอบรมเครือข่ายยุติธรรมชุมชนให้มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบกฎหมายให้มากขึ้น การให้มีสายตรวจร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับเครือข่ายยุติธรรมชุมชน เครือข่ายยุติธรรมชุมชนเน้นการลงพื้นที่เพื่อรับฟังปัญหาของชุมชน ควรมีการเผยแพร่กฎ ระเบียบกฎหมายให้ชุมชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่องและเครือข่ายยุติธรรมชุมชนมีคู่มือแผนปฏิบัติการในการป้องกันอาชญากรรมอย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Janchai (2010) พบว่า แนวทางการพัฒนาเครือข่ายยุติธรรมชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี ควรมีการกำหนดโครงสร้างบทบาทหน้าที่ วิธีการดำเนินที่ชัดเจนยิ่งขึ้นให้สอดคล้องและถูกต้องตามกฎหมายด้วยการมีส่วนร่วม

ร่วมของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทุกฝ่าย มีการดำเนินการด้วยตัวของชุมชนเองของเครือข่ายยุติธรรมชุมชน หน่วยงานอื่น ๆ ควรเป็นเพียงพี่เลี้ยงให้คำแนะนำทางวิชาการที่ถูกต้องเท่านั้น การศึกษาดูงานหรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำให้คณะกรรมการและผู้ประสานงานทุกฝ่ายมีความเข้าใจและสามารถมองเห็นภาพการดำเนินงานได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น ควรจัดเจ้าหน้าที่ลงไปปฏิบัติหน้าที่ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับคนในชุมชนทราบถึงบทบาทหน้าที่และประโยชน์ ตลอดจนประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมและสร้างกรอบของการปฏิบัติงานของเครือข่ายให้มีความชัดเจน โดยมีประชาชนเป็นเป้าหมายในการดำเนินงาน สิ่งทีุ่ดลการในหน่วยงานของรัฐที่ทำงานยุติธรรมชุมชนต้องเรียนรู้ให้มากยิ่งขึ้น คือ ทำความรู้จักกับชุมชนอย่างถ่องแท้และทำงานร่วมกับชุมชนภายใต้บริบทของชุมชนนั้น

## สรุป

การดำเนินงานของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยการดำเนินการนั้นเมื่อเกิดคดีขึ้นชุมชนจะต้องร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ปัญหาและแลกเปลี่ยนความเห็น รองลงมา คือ เมื่อมีคดีเกิดขึ้นเป็นหน้าที่ของชุมชนในการแจ้งความให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบ และเครือข่ายยุติธรรมชุมชนจะต้องแจ้งข่าวให้ตำรวจทราบ ร่องรอยของคนร้าย ส่วนการดำเนินงานของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยการดำเนินการนั้นเครือข่ายยุติธรรมชุมชนควรได้รับการพัฒนาความรู้ องค์ความรู้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ รองลงมา คือ เมื่อเกิดคดีขึ้นชุมชนจะต้องร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ปัญหาและแลกเปลี่ยนความเห็น รวมถึงรัฐควรจัดสรรงบประมาณให้กับเครือข่ายยุติธรรมโดยตรงและเครือข่ายยุติธรรมชุมชนจะต้องแจ้งข่าวให้ตำรวจทราบร่องรอยของคนร้าย และจากการศึกษาเพิ่มเติมยังพบว่า การดำเนินการของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม ประกอบด้วย (1) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยุติธรรมชุมชน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยุติธรรมชุมชนเป็นอย่างดีและบางส่วนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยุติธรรมชุมชนพอสมควร (2) ด้านการดำเนินงานของยุติธรรมชุมชนต้องส่งเสริมให้คนในชุมชนได้ร่วมมือกันในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยใช้วิธีการใกล้เคียงเป็นต้น ตลอดจนเครือข่ายยุติธรรมชุมชนต้องมีหลักการในการป้องกันอาชญากรรม (3) ด้านบทบาทของเครือข่าย

ยุติธรรมชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมต้องมีบทบาทในการดูแลเฝ้าระวังอาชญากรรมเพราะแต่ละชุมชนมีวิธีการที่หลากหลาย คุณลักษณะที่แตกต่างกัน และ (4) ด้านปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานเครือข่ายยุติธรรมชุมชน คนในชุมชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ เรื่อง ระบบกลไก การดำเนินงานขาดระบบกฎหมายที่รองรับอำนาจของชุมชน นโยบายการสนับสนุนจากภาครัฐยังไม่มีความต่อเนื่องและสม่ำเสมอ การจัดสรรงบประมาณไม่มีการจัดสรรให้ชุมชน เพราะปัญหาดังกล่าวยังขาดกฎหมาย พระราชบัญญัติรองรับอำนาจหน้าที่

กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน กระทรวงยุติธรรมควรปรับเปลี่ยนแนวทางในการทำงานโดยเน้นการลงพื้นที่จริงร่วมกับชุมชนสร้างจิตสำนึกในสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบ เนื่องจากชุมชนแต่ละชุมชนมีการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่แตกต่างกัน รวมถึงปรับกลยุทธ์ทางด้านกฎหมาย ส่งเสริมงบประมาณมีการพัฒนาความรู้ความสามารถเครือข่ายยุติธรรมชุมชนและควรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การมีส่วนร่วมของชุมชน เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานในการป้องกันอาชญากรรมชุมชนได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีและได้มีการร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการป้องกันอาชญากรรมและหน่วยงานของกระทรวงยุติธรรม คือ ยุติธรรมจังหวัด ส่วนกับหน่วยงานอื่น ๆ นอกจากตำรวจและกรมการปกครองแล้วยังไม่ได้มีความร่วมมือกัน รวมถึงการร่วมมือกับหน่วยงานอื่นนั้น ยังขาดการประสานงานติดต่อกันเท่าที่ควร

กลยุทธ์ในการป้องกันอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง พบว่า กลยุทธ์ในการป้องกันอาชญากรรมที่เหมาะสม ได้แก่ การจัดอบรมเครือข่ายยุติธรรมชุมชนให้มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบกฎหมายให้มากขึ้น การให้มีสายตรวจร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับเครือข่ายยุติธรรมชุมชนและเครือข่ายยุติธรรมชุมชนเน้นการลงพื้นที่เพื่อรับฟังปัญหาของชุมชน เครือข่ายยุติธรรมชุมชนควรมีการเผยแพร่กฎ ระเบียบ กฎหมายให้ชุมชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่องและเครือข่ายยุติธรรมชุมชนควรมีคู่มือแผนปฏิบัติการในการป้องกันอาชญากรรมอย่างชัดเจน

### ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

รัฐต้องกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ที่มีความชัดเจน เพื่อให้มีการจัดสรรงบประมาณให้เครือข่ายยุติธรรมชุมชน และจะต้องมีกฎหมายโดยเฉพาะเพื่อรองรับเครือข่ายยุติธรรมชุมชนในการทำงานเจรจาไกล่เกลี่ยและป้องกันอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

### ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์ของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนในท้องถิ่นอื่น ๆ ในจังหวัดอื่น ๆ
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการนำกลยุทธ์เครือข่ายยุติธรรมชุมชนไปประยุกต์ใช้ในแต่ละชุมชนเพราะแต่ละชุมชนมีปัญหาที่ไม่เหมือนกัน
3. ควรมีการวิจัยในเชิงเปรียบเทียบระหว่างเครือข่ายยุติธรรมชุมชนด้วยกันในท้องถิ่นอื่น
4. ควรมีการวิจัยถึงรูปแบบ/วิธีการของเครือข่ายยุติธรรมชุมชนในต่างประเทศ
5. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกลยุทธ์เครือข่ายยุติธรรมชุมชนเพื่อป้องกันอาชญากรรมในต่างประเทศ

### References

- Janchai, P. (2010). *Community Justice Network in Ubon Ratchathani Province*. M.P.A. Thesis (Public Administration), Ubon Ratchathani University. [In Thai]
- Kamprasert, K. (1983). *Legal History*. Bangkok: Ramkhamhaeng University Publishing. [In Thai]
- Kurki, L. (2000). *Restorative and Community Justice in the United States in Crime and Justice. A Review of Research Vol.27*. Edited by Michael Tonry. Chicago: University of Chicago Press.
- Thongphithak, S. (2001). *The Mobilization of the People's Participation in Crime Prevention: A Study of Chock chai Metropolitan Police Station*. M. A. Thesis (Social Development), National Institute of Development Administration. [In Thai]
- Uea-amnoey, J. (2013). *Justice System and Alternative Strategy: Social Analysis*. Bangkok: Chulalongkorn University Publishing. [In Thai]